

HOLD FAST

www.viholderfast.nu

- så alle gennemfører en ungdomsuddannelse

Evaluering af HOLD FAST

*Af lektor Ole Dibbern Andersen,
Professionshøjskolen Metropol*

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Socialfond

Vi investerer i din fremtid

Evaluering af HOLD FAST

*Af lektor Ole Dibbern Andersen,
Professionshøjskolen Metropol*

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
Evalueringen af HOLD FAST har været opdelt i to dele	5
For hver enkelt gennemført aktivitet under HOLD FAST har den projektansvarlige	5
udfyldt et evalueringsskema, der rummer oplysninger om	5
2. Metode	5
3. Oversigt over aktiviteter i HOLD FAST	6
4. Evaluering af de seks indsatsområder	9
4.1 Indslusning	9
4.2 Fast mentor	12
4.3 Introforløb.....	17
4.4 Opsamling	20
4.5 IT og læringsrum	23
4.6 Flere praktikpladser.....	25
5. Sammenfatning	27
6. Projektets organisering og ledelse	28
Udbytte	31
Effekter på den lange bane	33
Erfaringsdeling	34
De administrative udfordringer.....	34
Den direkte vej	36
Særlige kvaliteter i HOLD FAST	36
7. Afrunding	38
Det unikke ved HOLD FAST	39

1. Indledning

Denne rapport udgør den kvalitative evaluering af projektet HOLD FAST.

Evalueringen er gennemført af Nationalt Center for Erhvervspædagogik ved Professionshøjskolen Metropol.

Projektet, der har været finansieret af Den Europæiske Socialfond, Finansloven, Region Syddanmark og Region Midtjylland har udfoldet en lang række aktiviteter – alle med det overordnede formål, at flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse og at overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse skal forbedres.

I projektperioden 2009-2013 har flere end 20.000 unge – svarende til 47 % af en ungdomsårgang i de to regioner – indgået i ca. 400 forskellige aktiviteter i regi af HOLD FAST. Projektets primære målgruppe har været elever, der har påbegyndt ungdomsuddannelse i 2010 og 2011.

Aktiviteterne har været organiseret i seks typer af indsatser med hver sit specifikke formål:

- Indslusning
- Fast mentor
- Introforløb
- Opsamling
- IT og læringsrum
- Flere praktikpladser

Flere end 160 uddannelsesinstitutioner har søgt, fået bevilget og gennemført aktiviteter inden for et eller flere af de seks indsatsområder. Ca. 2500 medarbejdere har været involveret i at gennemføre aktiviteterne, og det er deres erfaringer med og udbytte af dette arbejde, der evalueres her.

2. Metode

Evalueringen af HOLD FAST har været opdelt i to dele

- 1) En kvantitativt orienteret evaluering, der har haft til formål at belyse hvilken effekt på frafald i ungdomsuddannelserne, de mange gennemførte fastholdelsesinitiativer i de to regioner har haft. Denne del af evalueringen indgår ikke i denne rapport.
- 2) En kvalitativt orienteret evaluering, der har haft til formål at belyse, hvilke typer af indsatser og aktiviteter, der har været særligt virksomme og dermed kan give inspiration til den fortsatte udvikling af fastholdelsesindsatsen i Danmark.

For hver enkelt gennemført aktivitet under HOLD FAST har den projektansvarlige udfyldt et evalueringsskema, der rummer oplysninger om

- 1) Aktivitetens formål samt evt. ændringer undervejs i projektperioden
- 2) Den projektansvarliges egen evaluering af udbyttet af aktiviteten, dvs. hvad man har lært og hvad man kan anbefale til andre
- 3) Den projektansvarliges vurdering af, om gennemførelsen af aktiviteten har givet anledning til at anbefale ændringer i de lovbestemmelser, der indrammer den pågældende institution eller uddannelsesaktiviteter

Det er disse ca. 400 selvevalueringer, der danner baggrund for denne rapports konklusioner og anbefalinger.

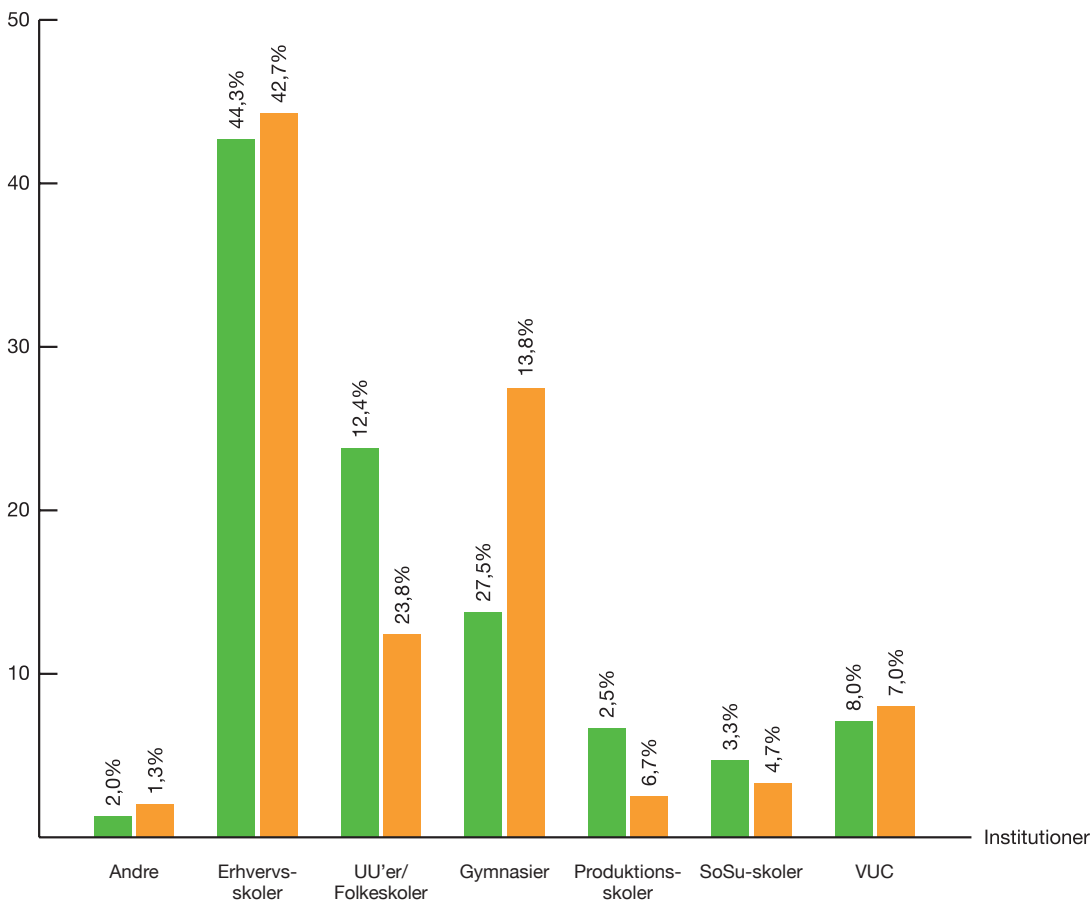
Herudover består evalueringsgrundlaget af en række interviews/fokusgruppeinterviews med projektholdere i HOLD FAST. Evaluator har på baggrund af de indberettede selvevalueringer udvalgt projekter og aktiviteter, som i særlig grad har påkaldt sig opmærksomhed og har i interviews med projektmedarbejdere og projektansvarlige søgt at belyse, hvordan erfaringerne herfra kan bidrage til at inspirere til den fortsatte udvikling af den vigtige fastholdelsesindsats.

Endelig har evalueringen belyst erfaringerne med at lede og administrere et så omfangsrigt og komplekst projekt. Via interviews med projektets styregruppe, leadpartnerne, projektkoordinatorer og administrative medarbejdere er de ledelsesmæssige og administrative udfordringer i projektet dokumenteret som grundlag for en evaluering af, hvilken lære man kan uddrage af at gennemføre et så omfattende projekt, som HOLD FAST har været.

3. Oversigt over aktiviteter i HOLD FAST

De følgende tabeller viser, hvordan fordelingen af aktiviteter har været i HOLD FAST.

Procent af samlet mængde

■ Antal deltagere

■ Tildelt af aktivitetsrammen

Som det fremgår, har erhvervsskolerne modtaget størstedelen af projektbevillingerne i HOLD FAST, svarende til et beløb på kr. 12.896.450. Dernæst følger som det andet store område UU'er/folkeskoler, der i alt har modtaget kr. 7.185.331.

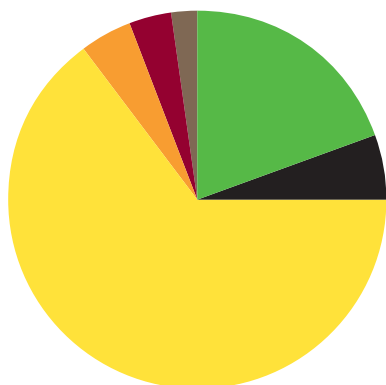
Tabellen viser, at erhvervsskolerne har leveret hovedparten af deltagerne til HOLD FAST, nemlig 7.618, efterfulgt af gymnasierne med 4.724 deltagere.

Som det fremgår af begge tabeller, har erhvervsskolerne spillet en klar hovedrolle i HOLD FAST med 42,7 % af al aktivitet i projektet og med 44,3 % af alle deltagere.

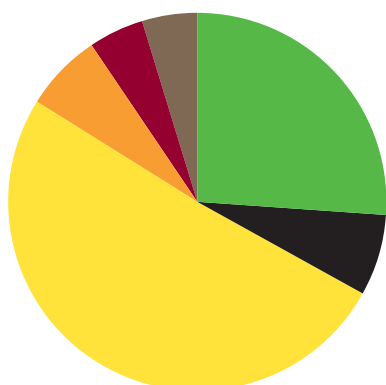
Selv om indtrykket i starten af projektperioden var, at erhvervsskolerne var tilbageholdende med at indgive ansøgninger til HOLD FAST, har det således alligevel vist sig at erhvervsskolerne – der nok er den skoleform der kæmper med de største frafaldsproblemer – har haft en aktivitetsprofil i projektet der fint modsvarer de udfordringer, man står overfor.

Fordeling på indsatsområder

Med hensyn til fordeling af aktiviteter og deltagere på de seks indsatsområder i HOLD FAST tegner der sig følgende billede.

Indsatsområde	Antal deltagere
Indslusning	4.063
Fast mentor	1.112
Introforløb	13.336
Opsamling	915
IT & læring	724
Flere praktikpladser	444
Deltagere i alt	20.594

Indsatsområde	Antal aktiviteter
Indslusning	84
Fast mentor	22
Introforløb	163
Opsamling	21
IT & læring	15
Flere praktikpladser	15
Aktiviteter i alt	320

Som det ses er de to helt store aktivitetsområder Indslusning og Intro, efterfulgt af Fast mentor.

Det skal dog bemærkes, at der her vises antallet af projekter i de forskellige indsatsområder og at dette ikke nødvendigvis afspejler omfanget af den reelle aktivitet i hvert indsatsområde.

Således har projekterne i indsatsområdet Fast mentor typisk været meget store, hvorfor dette indsatsområde i realiteten må regnes som værende et af de tre meget store aktivitetsområder i HOLD FAST.

Ovenstående mønster gentager sig, hvis man ser på antallet af deltagere i de enkelte indsatsområder. Intro og Indslusning markerer sig som de områder med flest deltagere (hhv. 13.336 og 4.063 deltagere), efterfulgt af indsatsområdet Mentor (1.112 deltagere), mens de øvrige indsatsområder ligger klart lavere.

4. Evaluering af de seks indsatsområder

I det følgende præsenteres de vigtigste resultater af arbejdet med de seks indsatsområder, der har været kernen i HOLD FAST. For hvert indsatsområde afrundes præsentationen med de anbefalinger, der udspringer af evalueringen.

4.1 Indslusning

Formålet med aktiviteterne under dette tema har været at styrke elevernes uddannelseskendskab, afklaring og valgkompetence.

Aktiviteterne har skullet medvirke til, at de unge er blevet bedre rustede til deres kommende ungdomsuddannelse, og til at sikre, at de rent faktisk møder op, når uddannelsen starter.

Midlerne under dette tema har således overvejende været brugt til at afprøve nye eller supplerende aktiviteter i udskolingsindsatsen, primært fra 9. og 10. klasse.

Aktiviteter

Specifikt er der i dette indsatsområde arbejdet med en bred vifte af aktiviteter og i regi af en lang uddannelsesinstitutioner.

Som eksempler på aktiviteter kan nævnes:

- UUs tilstedeværelse på ungdomsuddannelser de første uger efter uddannelsesstart
- Håndholdt indslusning af såvel grundskoleelever som produktionsskoleelever til ungdomsuddannelserne samt besøg af UU-vejledere i afgangsklasserne
- Åbent-Hus-arrangementer- førskoledag/velkomstsamtaler for forældre og elever inden start på ungdomsuddannelse
- Vejledningskurser for elever inden start på ungdomsuddannelse
- Særlig støtte til elever i overgang til ungdomsuddannelse
- Afprøvning af redskaber til vurdering af elevers uddannelsesparathed
- Anvendelse af arbejdshæfter til introduktion af HF og EUD
- Udvikling af modeller for SMS-kontakt med elever med risiko for fravær
- Erhvervspraktikker som forberedelse til opstart på EUD
- SMS-støtte i overgangsperioden
- Udvikling af materialer til introduktion af ungdomsuddannelserne

Erfaringer

De mange erfaringer, der er indhøstet i dette indsatsområde, peger samlet på, at indslusningen til ungdomsuddannelserne har fået tilført mange nye kvaliteter via aktiviteterne i HOLD FAST.

Der er på flere ungdomsuddannelser arbejdet med at optimere indslusningen af kommende elever – i samarbejde med deres forældre – og dette med gode resultater. Erfaringen er at

aktiviteter med de kommende elever inden starten på en ungdomsuddannelse har – ifølge projekternes selvevalueringer – vist sig at have god effekt, ligesom ”Velkommen-besøg” placeret før sommerferien vurderes som en værdifuld aktivitet.

Koblingen mellem hjem og skole styrkes, og i mange tilfælde ser man, at forældrene efterfølgende bakker de unge bedre op undervejs i deres uddannelse.

Når forventningsafstemningen i forhold til den kommende ungdomsuddannelse er på plads, letter det overgangen til og indslusningen i uddannelsen, viser evalueringerne samstemmende.

En del projekter har arbejdet med at elever fra folkeskolens afgangsklasser besøger erhvervsskolen fx en dag om ugen, således at eleverne kan opleve miljøet der og den måde der undervises på på en erhvervsskole. I evalueringerne fremhæves, at denne EUD-træning er en meget effektiv måde at bygge elever op til kunne påbegynde et grundforløb. Når eleverne – sammen med deres lærer fra folkeskolen – har en ugentlig besøgsdag på erhvervsskolen – bygges de relationer og den tryghed op, der er en forudsætning for at eleverne får lyst til og mod på at påbegynde EUD.

En anden erfaring, der har vist sig at være værdifuld, er udviklet i de projekter, hvor UU har været til stede på ungdomsuddannelserne i de første uger efter uddannelsesstart. Med en UU-vejleder placeret på ungdomsuddannelsen, giver det gode muligheder for hurtigt at reagere på evt. fravær og sætte ind overfor elever, der tidligt i forløbet udviser ”risikoadfærd”.

Denne aktivitet har vist sig særdeles effektiv, hvor den er udfoldet i et samspil mellem UU og ungdomsuddannelsesinstitutioner. UU-vejlederen har på sin side fået et godt kendskab til uddannelsesmiljøerne og lærerne på de medvirkende skoler, og aktiviteterne har klart styrket samspillet mellem UU og skolerne. På de institutioner, hvor disse ideer er afprøvet, anbefaler man klart at fortsætte og udbrede dette arbejde, der har vist sig at være en effektiv løftestang for at reducere frafaldet i de første uger efter starten på en ungdomsuddannelse.

I andre projekter har UU gennemført fast strukturerede ”trivselssamtaler” med elever, som betragtes som potentielt frafaldstruede, fordi de går på en uddannelse, der ikke var deres primære ønske. I løbet af et skoleår besøger UU-vejlederne skolen 3-4 gange og gennemfører samtaler med hver enkelt elev, der vurderes som værende i risikogruppen.

Ordningen vurderes af såvel eleverne som UU som værende meget effektiv i forhold til at fastholde denne elevgruppe – i det aktuelle tilfælde faldt kun en enkelt elev fra i løbet af skoleåret, og de involverede parter (skolen og UU) er begge opsatte på at gøre ordningen til et permanent tilbud til eleverne.

Udover at vise en klar fastholdelseeffekt, bidrager ordningen også til at skole og UU-centret på længere sigt udvikler en samarbejdsrelation, der kan give grobund for samarbejde på flere niveauer, hedder det i evalueringen. Også de ikke-uddannelsesparate elever har været målgruppe i en indsats, hvor elever – via UU – er blevet tilbudt en fælles ”ryste-sammen-tur” i form af et besøg på den

lokale erhvervsskole sammen med deres forældre. Arrangementet havde til formål at give eleverne indsigt i skolens uddannelsesmuligheder og lægge grunden for de aktiviteter, der skal gøre eleverne uddannelsesparate. Efter arrangementet blev der afholdt samtaler med de deltagende elever og forældre med sigte på at afklare hvilke individuelle støtteforanstaltninger, den enkelte elev skulle have for at kunne påbegynde uddannelsesforberedende aktiviteter.

Også dette projekt evalueres som værende meget vellykket – eleverne og forældrene tog godt imod det, og det skabte et grundlag for samarbejde med forældregruppen, der var uvurderligt.

I et andet projekt har en folkeskole gennemført et forsøg med SMS-kontakt til forældre til elever i kommunens 10.klassecenter. I forsøget var det oprindeligt planen at forældrene skulle modtage en SMS i tilfælde af elevfravær fra undervisningen, men undervejs blev forsøget udvidet, så det kom til at omfatte informationer om forberedelse til undervisningen, lektier og informationer om fælles arrangementer på skolen.

Af skolens evaluering og et gennemført interview med tovholderen for projektet fremgår det, at forældrene har taget meget vel imod forsøget. SMS-ordningen har bidraget til en større tydelighed omkring skolearbejdet og har gjort det nemmere for skolen at kommunikere med forældregruppen omkring fravær. Samlet set har projektet medvirket til at reducere fraværet, ligesom det egentlige frafald også er reduceret.

Anbefalinger fra partnerne mht. indslusning

- Brug eleverne som eksperter på skolen – det fungerer
- Inddrag forældrene i vejledningen
- Hold indslusningsarrangementer på tværs, hvor UU og ungdomsuddannelsesinstitutioner sammen præsenterer uddannelser
- Indslusnings- og opfølgningssamtaler samt ekstra brobygningsforløb kan kvalificere unges valg af uddannelse og fastholde dem i samme
- Elever på efterskoler kan i høj grad profitere af Åbent-Hus-arrangementer på ungdomsuddannelser, fordi unge på efterskoleophold typisk ikke har så nem adgang til vejledning – en styrket dialog med UU er ligeledes en farbar vej
- Besøg af vejledere fra ungdomsuddannelserne i folkeskolens afgangsklasser kan være en god supplerende vejledningsforanstaltning
- Grundskolerne skal forpligtes til at lave planer for deres udskolingsindsats, herunder hvordan de vil sikre at alle elever kan læse, skrive og regne på et niveau, der giver dem mulighed for fortsat uddannelse
- Gør UU-vejleders tilstedeværelse på ungdomsuddannelserne til en ordinær aktivitet, der kvalificerer overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse – det giver gode muligheder for hurtig opfølgning på elevfravær
- Innovative og kreative projektdage på ungdomsuddannelserne kan motivere skoletrætte elever i 9. klasse til at starte på en ungdomsuddannelse
- Arranger ”førskoledage” med kommende elever på ungdomsuddannelserne – dette skaber større

tryghed og mindre frafald blandt unge med særlige behov

- Startmøder på ungdomsuddannelserne kombineret med opfølgningssamtaler kan give elever og forældre det overblik og den indsigt i forventningerne til eleven, der skaber den fornødne tryghed
- Fælles indslusningsaktiviteter for elever og forældre er et effektivt indslusnings-instrument
- Brug rollemøder i arbejdet med etniske minoritetsunges indslusning i ungdomsuddannelserne (ung til ung-møder)
- Indslusningssamtaler og faglige tests – kombineret med elevens grundskolelærer som deltager i indslusningssamtalerne – giver et bedre grundlag for indslusning på HG.

Anbefalinger fra partnerne til det politiske system

- Der skal etableres faste ordninger for indslusningsarrangementer for ikke-uddannelsesparate unge, hvor forældre involveres
- Hele overgangsproblematikken trænger til en gennemgribende nytænkning – der skal udvikles tættere koblinger mellem grundskole og ungdomsuddannelser
- Sørg for, at der i indslusningsfasen kan etableres små hold
- Der er behov for en revision af brobygningslovgivningen – de gældende finansieringsmuligheder for brobygning mellem grundskole og ungdomsuddannelse er langt fra tilstrækkelige
- Det bør være en kommunal forpligtelse at gennemføre uddannelsesforberedende aktiviteter for ikke-uddannelsesparate
- Fortsatte ressourcer til arbejdet med initiativerne i Ungepakke 1 og 2, der skal sikre unge uddannelse og beskæftigelse.
- Der er behov for en revision af brobygningslovgivningen – de gældende finansieringsmuligheder for at lave brobygning mellem grundskole og ungdomsuddannelse er langt fra tilstrækkelige

4.2 Fast mentor

Formålet med indsatsen “Fast mentor” har været at sikre en sammenhængende indsats for de unge, der er i målgruppen for en mentorindsats, dvs. unge som har faglige, personlige eller sociale problemstillinger at slås med.

Indsatsen har bl.a. handlet om at sikre et godt og sikkert overlap fra afgivende skole til modtagende ungdomsuddannelse samt at fastholde unge i ungdomsuddannelse gennem forskellige mentorordninger.

Aktiviteter

I projektperioden er der gennemført en lang række aktiviteter, der har haft til formål at udvikle og afprøve mentorindsatser og dermed forbedre overgange til ungdomsuddannelse og fastholdelse i samme.

Mentorindsatserne har haft meget forskellige udformninger og hensigter, og som eksempler kan nævnes:

- Koordinerende mentorer, der samler mentorindsatser
- Coachende mentorer, der understøtter eleven i at nå faglige og personlige mål
- Elevmentorer, hvor ældre elever understøtter nye elever
- Faste mentorer – til erstatning for mere spredte eller adskilte mentorordninger i forskellige regier
- “GPS-mentorer” – hjælp til orientering og fremmøde
- Kollegiementorer— støtte til unge, der flytter på kollegium
- Trivselsmentorer – fokus på fravær og mistro
- Socialrådgiver-mentorer – med fokus på særlig socialfaglig støtte til elever
- Fælles mentorordninger mellem UU og ungdomsuddannelsesinstitutionerne.

Som det fremgår, har indsatsen under dette tema medvirket til at høste erfaringer med mentoring i mange afskygninger. Samlet set vurderer projektholderne i deres selvevalueringer af mentorindsatserne, at disse for alle de deltagende institutioner er et meget vigtigt og virksomt element i fastholdelsesarbejdet, fordi de forpligtende relationer der opbygges mellem elev (mentee) og mentor – set under et – styrker elevens motivation og evne til at fastholde sig i uddannelsen.

Effekten kan udtrykkes på mange måder, afhængigt af indsatsens organisering og specifikke formål, men der ses en meget klar tendens i selvevalueringerne, der peger i retning af, at mentoring som indsatsform har en positiv effekt, dvs. klart medvirker til at reducere fravær og frafald.

Mentorindsatsen i regi af HOLD FAST har skabt vigtig viden om, hvordan de enkelte institutioner og samarbejdet mellem institutionerne kan få gavn af at anvende mentorer.

Flere projekter har afprøvet mentorer i overgangsvejledningen, dvs. at mentorerne er det faste forankringspunkt, når de unge befinder sig i overgangssituationen fra grundskole til ungdomsuddannelse. At koble en mentor på eleven i denne fase, viser sig at være en god investering. Eleven oplever større tryk i overgangssituationen og langt den overvejende del af projektevalueringerne betoner, at dette medfører en reduktion i risiko for frafald i den første tid på ungdomsuddannelsen. Der kan være tale om, at den enkelte unge har sin personlige UU-mentor, eller at en UU-mentor har haft sin daglige gang på en bestemt ungdomsuddannelse, hvor flere unge så er tilknyttet den samme mentor.

I en række projekter har der været eksperimenteret med sådanne overgangsmentorer. Der kan eksempelvis være tale om, at UUs mentorer følger den enkelte unge fra grundskolen eller produktions-skolen og fastholder kontakten til den unge indtil denne har et fast fodfæste i ungdomsuddannelsen, eller – hvis den unge overvejer uddannelsesaftude – bistår med rådgivning om, hvordan et nyt uddannelsesforløb kan etableres. I mindre skala har mentorer afholdt ”Kick starts-arrangementer” med de unge, hvilket også har vist sig at være en virksom model. Denne ”håndholdte” indsats for de unge er altså virksom, men det betones i en del evalueringsrapporter, at det har været en krævende ordning at få kommunikeret ud og implementeret på de deltagende ungdomsuddannelsesinstitutioner.

HOLD FAST har således hvad angår mentoring bidraget til en væsentlig udvikling af overgangsvejledningen. Mentorer kan – dette tyder alle erfaringer i HOLD FAST på – medvirke til at sikre en bedre

overgang til ungdomsuddannelse og dermed reducere den risiko for frafald i de første faser af ungdomsuddannelsen, der ofte er det kritiske punkt i uddannelsesforløbet.

Som en direkte konsekvens af arbejdet med mentoring i regi af HOLD FAST har flere uddannelsesinstitutioner valgt at videreføre og forankre disse indsatser – finansieret af egne midler, hvilket vidner om at udviklingsaktiviteterne i HOLD FAST har bidraget til en markant og blivende udvikling af flere af de deltagende skoler. Hertil kommer, at der i regi af HOLD FAST er gennemført en omfattende opkvalificering af mange af de mentorer, der har indgået i aktiviteterne, idet flere projektaktiviteter har omfattet kurser for mentorer.

Af de udarbejdede evalueringer fra disse kursusforløb ses der en klar tendens til at disse vurderes som meget værdifulde af deltagerne. Mentorfunktionens indhold og form er blevet skærpet, og mentorerne har fået tilført de nødvendige psykologiske og kommunikative forudsætninger for at gå ind i rollen som mentor, der for mange kan være ny og udfordrende.

Samtidig har flere projekter i HOLD FAST haft til formål at opbygge egentlige netværk for mentorer. Erfaringen og vurderingen blandt projektholderne har været, at dette har været et meget vigtigt bidrag til at udvikle mentorfunktionen, idet mentorerne på de medvirkende institutioner har kunnet hente inspiration og støtte til arbejdet hos kolleger.

For UUs vedkommende har HOLD FAST bidraget til at udvikle mentorindsatsen på flere planer. Der er høstet erfaringer med koordinerende mentorer i regi af UU, hvilket af de gennemførende UU-centre vurderes som værende en meget værdifuld investering. Tilsvarende er der arbejdet med at udvikle fælles mentorordninger mellem UU og ungdomsuddannelserne.

Af de deltagende UU-centres evalueringer fremgår det klart, at disse aktiviteter har betydet et stort skridt fremad i UUs fastholdelsesindsats. UU har fået tilført nye dimensioner til sit arbejde med unge i transition og har via HOLD FAST udviklet et sæt af erfaringer og værktøjer, der har et lovende perspektiv for de kommende års arbejde.

I et interview med en af UU-projektholderne understreges det, at det lærerrige i mentorprojekterne bl.a. har været at arbejde med og finde grænserne for mentorarbejdet. Mentorrollen er for mange vejledere en ny rolle, der kræver at man balancerer i forholdet mellem det faglige/socialt og det private. Erfaringen er, at mentorarbejdet skal indrammes af en egentlig ”kontrakt”, der præciserer hvad der skal arbejdes med i forhold til eleven – og hvad der ikke skal arbejdes med.

Mentorstøtte giver bedst mening, når der sættes ind i forhold til elever, der befinder sig i ”mellemgruppen”, dvs. mellem de elever, der kører selvstændigt, og de meget svage elever, der har brug for anden professionel hjælp og støtte.

Vurderingen her er, at HOLD FAST har bidraget til at udvikle samarbejdet mellem UU og ungdomsuddannelserne på en meget konstruktiv måde. At mentorer fra UU spiller så tæt sammen med lærere fra ungdomsuddannelserne har betydet et meget stort skridt fremad – HOLD FAST har vist nogle veje frem, hvor de to institutioner via klare samarbejdsaftaler om, hvem der gør hvad hvornår, tydeligt medvirker til at reducere frafaldet.

For gymnasierne (STX/HTX/HHX) vedkommende har HOLD FAST givet mulighed for at udvikle og afprøve egentlige mentorordninger, hvilket ellers ikke har været en mulighed her.

Erfaringen har været, at mentorerne i gymnasialt regi ligeledes har betydet et stort spring fremad for fastholdelsesindsatsen, og evalueringerne fra de deltagende gymnasier/HF-afdelinger samt UU peger på, at denne indsats bør fortsættes som hjælp til udsatte elever eller elever der af forskellige grunde har vanskeligheder med at håndtere overgangen til gymnasiet.

I evalueringerne understreges det, at mentorernes fleksible og individuelle støtte til elever med faglige, personlige eller motivationsmæssige problemer har betydet, at mange elever, der ellers ville have haft vanskeligheder med at fastholde sig i uddannelse, via mentorstøtten har fået nyt mod og ny gejst i uddannelsesprocessen.

Mentorer i overgangen til gymnasiet og undervejs i gymnasiet ses således som et meget vigtigt aspekt i gymnasierne indsats for at undgå frafald blandt unge, der påbegynder gymnasiet.

Mentorerne bidrager til at den unge kan få hjælp til at løse her-og-nu-problemer, der står i vejen for deres uddannelse og giver dermed den unge den tryghed og det overblik der er en forudsætning for at kunne indlære og udvikle sig som elev/studerende. Når de deltagende gymnasier vurderer mentorindsatsen peger man herudover på, at det er af stor betydning, at mentorindsatsen sættes ind tidligt og får en tydelig placering i skolens fysiske miljø.

Et fysisk område med tværfaglige trivselsstiltag (vejledere, elevcoach, psykolog og mentor) sikrer, at eleverne ved, hvor de kan finde støtten og få bistand til løsning af mange problemtyper.

Mentorerne har ligeledes vist sig at have en vigtig funktion som samtalepartnere i f.eks. Mentorsamtaler er et virksomt værktøj – især for udsatte elever i den tidlige fase af gymnasiet – idet mentorerne kan bidrage med input om studieteknik og klasserumskultur, hvilket især for nye elever i gymnasiet kan være en stor hjælp.

Mentorerne har således – det er vurderingen i flere projektevalueringer – bidraget markant til at flere unge er blevet fastholdt i uddannelse. Gymnasier, der har medvirket i udviklingen af en fælles og koordineret mentorindsatser på tværs, understreger at dette er en meget lovende konstruktion – og flere projektholdere har, som nævnt, valgt at videreføre disse indsatser efter afslutningen af aktiviteterne i regi af HOLD FAST. Der er således næppe tvivl om, at mentorindsatserne i regi af HOLD FAST har bidraget markant til at gymnasierne har hentet vigtige erfaringer, der på længere sigt kan medvirke til at udvikle indsatsen for at reducere frafaldet i denne sektor.

Fra flere af de medvirkende gymnasier gælder det, at de har truffet beslutning om at implementere mentorordninger som et fast tilbud til de udsatte elever. For erhvervsuddannelsernes/SoSus vedkommende afspejler de deltagende institutioners selvevalueringer et tilsvarende positivt billede, når det gælder mentorindsatsen.

Mentorstøtten til elever undervejs i erhvervsuddannelse vurderes som en meget vigtig løftestang i fastholdelsesarbejdet. Mentorerne formår at tage hånd om usikre og fagligt svage elever og i mange

tilfælde give dem troen på, at de kan og at uddannelse er meningsfuldt og berigende. I et projekt på en erhvervsskole er mentorordninger anvendt til at tage vare om en "håndholdt indsats" for at sikre overgangen til erhvervsuddannelse fra det kommunale ungecenter.

Mentoren har arbejdet med de udsatte elever i samarbejde med kontaktlæreren og har kunnet trække på UNGEKONTAKTEN, der er et team af psykologer, SSP og rusmiddelcenteret.

Ordningen evalueres positivt, idet man kan se, at frafaldet er reduceret "dramatisk".

Lige meget om mentorerne har skikkelse af "bedsteforældre", ældre elever, UU-mentorer eller "GPS-mentorer", viser erfaringerne også her, at det gør en stor forskel for en usikker og måske umotiveret elev at have en mentor, der kan løse problemer, holde fast i et mål og stå bi med råd og dåd i mange situationer.

Mentorer bidrager til at skabe motivation for og tro på uddannelsesprocessen – navnlig for elever, som måske aldrig har mærket en sådan direkte opbakning fra en voksen person tidligere.

Anbefalinger fra partnerne mht. mentorarbejde

På baggrund af de indkomne selvevalueringer og de gennemførte interviews med projektansvarlige og projektmedarbejdere i indsatsområdet "Fast Mentor" kan udtrækkes følgende anbefalinger fra de mange mentor-projekter:

- Strukturer og klare samarbejdsaftaler er vigtige forudsætninger for succes med mentorarbejde
- Det rette match mellem mentor og mentee er afgørende for succes
- Kurser for og stadig opkvalificering af mentorer er en helt nødvendig forudsætning for mentorarbejdet
- De unge skal vide, hvornår mentoren kan træffes
- Der skal foreligge klare handleplaner i akutte situationer, så alle professionelle er afklarede på deres roller, herunder mentoren
- En tidlig indsats er vigtig i mentorindsatser
- At indrette ordninger, hvor den enkelte elev oplever at blive set, hørt og forstået
- Coaching eller tilsvarende mål- og læringsorienterede indsatser er en særdeles brugbar metode i mentorindsatser
- Fælles mentorordninger mellem flere samarbejdende skoler har en god effekt
- At man stiller tydelige krav til eleverne – og at mentor hjælper eleverne med at opfylde disse krav.

Anbefalinger fra partnerne til det politiske system

- At muligheden for at UU stiller en mentor til rådighed i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse indskrives i vejledningsloven
- At der bevilges midler til professionelle mentorordninger og mulighed for psykologbistand på alle uddannelsesinstitutioner – og især produktionsskolerne
- Der skal ved lov indføres en "trivselsstrategi" på alle skoler, således at alle kommende elever skal til en obligatorisk trivsels samtale, der kan afdække personlige eller sociale problemer

- At SU bliver bagudbetalt, så skolerne ikke skal bruge store (mentor)ressourcer på elever, som reelt ikke ønsker uddannelse
- At arbejdet med mentorer påbegyndes tidligere – gerne i 8. eller 9. klasse, så de elever, der har svag forældreopbakning, får mulighed for en tidlig mentorstøtte
- At skolerne i højere grad kan trække på kommunale tilbud til udsatte unge – og at især støttemulighederne til selvforsørgende borgere over 18 år udbygges og forbedres
- At skolerne får støtte til fastholdelsesmedarbejdere – en støtte de selv skal administrere
- At der etableres en permanent HOLD FAST-pulje
- Hele overgangsproblematikken trænger til en gennemgribende nytænkning – der skal udvikles tættere koblinger mellem grundskole og ungdomsuddannelser
- Sørg for, at der i indslusningsfasen kan etableres små hold

4.3 Introforløb

Aktiviteterne i dette indsatsområde har skullet medvirke til, at eleverne får en god start på deres uddannelse og får den hjælp og støtte, de har brug for fra starten af uddannelsen.

Aktiviteter

Eksempler på aktiviteter under dette indsatsområde er:

- Fælles morgenmad ved dagens start
- Lektielæsning i gymnasiet
- Lektiefri klasser på STX
- Klassetrivselsindsats og mentorordninger
- Hold og -kontaktlærere for HF-enkeltfag
- Skriveværksted på STX
- En god start på mindre hold
- Sociale arrangementer
- Studiegrupper med coaching
- Kontaktlærerordning på STX-kostafdeling
- Niveaudeling og etablering af små hold
- Skrivefængsel

Erfaringer

Arbejdet med dette indsatsområde har givet de deltagende uddannelsesinstitutioner en lang række – overvejende positive – erfaringer med at introducere elever bedre til ungdomsuddannelse.

Af de skriftlige evalueringer fremgår det, at der er udviklet en bred vifte af aktivitetsformer, som – vurderes det af projektholderne – har medvirket til at kvalitetsudvikle dette område betydeligt. Eksempelvis har et systematisk arbejde med screening af elever i læsning/skrivning og matematik flere steder vist sig at bære frugt.

Screeningen er et godt middel til at afdække elevernes forudsætninger for at gennemføre fx en gymnasieuddannelse, og en obligatorisk screening medvirker ofte til at identificere ordblinde elever. I en del projekter er der eksperimenteret med at give særlig støtte til elever med læse- /staveproblemer, fx i form af digitale undervisningsmaterialer og et skarpere fokus på den enkelte elev. Også her ser man gode effekter – alle elever på det pågældende grundforløbshold bestod grundforløbsprøven.

Flere skoler har haft gode erfaringer med at der i de tidlige faser af uddannelsen etableres mindre hold, hvor niveaudeling indgår. Når man arbejder på denne måde øges muligheder for en tryk og overskuelig start på uddannelsen og man får bedre muligheder for at differentiere undervisningen.

På et HF-center har man arbejdet med introduktion i form af dannelse af lærerteam, tutorsamtaler og fokus på klasserumskultur. Erfaringen fra dette projekt har været, at det har en meget positiv effekt på elevernes indstilling til undervisningen, deres motivation og lyst til at lære, når lærerne går sammen om at sætte fokus på klassekulturen og arbejder med samtaler, der kan afdække elevernes trivsel og faglige fremskridt.

I et projekt på VUC har man anlagt en anden vinkel på introduktion. Man har her arbejdet med at indføre en ordening, kaldet ”Skole-mor”, dvs. en person, der har haft til opgave at støtte kursister i opstartsfasen ved at være deres faste forankringspunkt. ”Skole-mor” har deltaget i undervisningen, været til stede i lektiecafeen og har på alle måder ydet støtte til især udsatte kursister. Ordningen er blevet evalueret som særdeles positiv, og skolen har besluttet at implementere ordningen for egne midler fremover.

På det sociale område har en del projekter dokumenteret, at en fælles opstart på dagen med fælles morgenmad – i visse tilfælde kombineret med ”klassens time” – vist sig at være en vej til at styrke fastholdelsen. Andre projekter har vist gode effekter af teambuildings-aktiviteter, ligesom introduktion med fokus på klasserumskultur og etablering af netværk har vist sig at have gunstig effekt på elevernes uddannelsesmotivation – og fastholdelse på længere sigt.

Også de nye sociale medier har vist sig at være nyttige instrumenter på dette område. Et projekt har vist, at etablering af Facebook-grupper kan bidrage til, at eleverne i en 1. HF introduceres på en god måde og via Facebook kan holde kontakt og dermed styrke klassesammenholdet.

Andre projekter har vist, at internationale dimensioner i undervisningen kan bidrage til at introduktion til uddannelsen styrkes. Studierejser og praktikophold i udlandet har givet skoler mulighed for at introducere eleverne på en mere involverende og spændende måde og har givet god effekt på motivation og fastholdelse, siger evalueringsrapporterne. Den internationale

dimension er ligeledes vigtig som en mulighed for at eleverne kan se sig selv og et kommende arbejdsliv i en global kontekst.

Lektie-dimensionen har været genstand for flere eksperimenter, spændende fra elever der har fået en ugentlig lektion i hensigtsmæssig lektielæsning til større eksperimenter, hvor lektielæsningen er sat i system i gymnasieklasser, eller forsøg hvor der har været eksperimenteret med lektiefri klasser og "lektiefængsler". Evalueringerne viser, at lektierne er et vigtigt element i introduktionen til og indslusningen i uddannelsen. Såvel den systematiske træning i at kunne planlægge og anvende lektier som et vigtigt element i sin udvikling som elev/studerende, som forsøget med at indføre lektiefri klasser i gymnasiet har vist sig at give positive erfaringer. Eleverne kan – på den ene side – have stort udbytte af at bevidstgøres om lektielæsningens betydning og indøve gode arbejdsrutiner for dette, og – på den anden side – viser erfaringerne også, at eleverne er meget tilfredse med ordninger, hvor lektierne helt afskaffes og hvor forberedelsen til timerne indarbejdes på andre måder i skoledagen.

Af andre aktiviteter med klar effekt på fastholdelse kan nævnes projekter, hvor relativ enkle virkemidler er bragt i spil, men hvor effekten har vist sig at være overraskende god. Eksempelvis har undervisning af elever på mindre hold i opstartsfasen – dvs. en organisatorisk differentiering – vist sig at have en meget gunstig virkning på eleverne, fordi det giver mulighed for at lærere og elever får tættere relationer og at vigtige informationer langt bedre kan videregives til eleverne. Projektet konkluderer, at denne satsning på relationer i uddannelsens startfase kan veksles til et klart lavere frafald og markant højere scoringer på elevtilfredshedsundersøgelser. Også erhvervsskolerne har i regi af HOLD FAST udfoldet projekter om "lektie-cafeer".

Flere erhvervsskoler har indrettet fleksible miljøer, hvor elever, der af forskellige årsager har et lærings- efterslæb, kan supplere deres kompetencer. Lektiecafeerne fungerer her på den måde, at eleverne kan arbejde med opgaver – under lærervejledning – efter deres helt individuelle behov og ønsker, og kan tilbringe den tid i lektiecafeen, som de mener at kunne afsætte. I nogle tilfælde har skolerne dog også benyttet ordningen som en obligatorisk del af undervisningen, hvor eleverne har mødepligt.

Ordningen vurderes som værende et vigtigt bidrag til erhvervsskolernes måde at tænke understøttende undervisning på. Eleverne er glade for denne mulighed for at arbejde med individuelle kompetenceudviklings-opgaver og evalueringerne viser, at erhvervsskolerne forventer at kunne gøre dette til permanente tilbud til eleverne.

Ligeledes har det vist sig at være en god ide, som led i introduktionen til uddannelsesforløbet, at etablere mindre studiegrupper, hvor elever trænes og coaches i elementære studieteknikker: notatteknik, logbogsskrivning etc.

En handelsskole har for eksempel eksperimenteret med at gennemføre særlige "merkantil-timer". Ideen var at bryde med den gængse tilrettelæggelse af grundfagsundervisningen og tilbyde eleverne mulighed for praksisnær undervisning, virksomhedsbesøg og diverse trivselsfremmende foranstaltninger så som fælles morgenmad og en "nyhedstime".

Erfaringerne med dette var, at denne måde at tilrettelægge undervisning på gav eleverne mere motivation og i betydelig grad medvirkede til at samle elever op, der var på nippet til at falde fra. Elever med svag motivation oplevede her, at denne måde at indrette undervisningen på, gav dem ny lyst til at lære og involvere sig i skolens liv.

Anbefalinger fra partnerne mht. introforløb

- Brug screening af elever
- Aktiviteter, der giver eleverne ejerskab til skolen, giver mere engagerede elever i undervisningen
- Mød eleverne i uformelle situationer, det giver tryghed i undervisningen
- Fælles daglig morgenmad for udsatte og frafaldstruede elever medvirker til at øge elevernes motivation og reducere frafaldet
- Træn elever i få struktur på lektielæsning og forberedelse
- Etabler studiegrupper, hvor elever kan sparre med hinanden og coaches af lærere
- Sociale medier (fx Facebook) kan være et godt middel til at binde klasser sammen
- Giv skrivesvage elever mulighed for ekstra skrivetræning
- Arranger fællesaktiviteter, så elever rystes sammen: hytteture, idrætsdage, teambuilding, konkurrencer

Anbefalinger fra partnerne til det politiske system

- Erhvervsskolerne har behov for at kunne styrke arbejdet med motion og fysisk aktivitet – der skal være mulighed og ressourcer til dette
- Der bør tildeles flere midler til socialt arbejde i folkeskolen, så der kan sættes ind i form af morgenvækning, udvikling af sociale netværk, flere AKT-timer mv.
- Indfør obligatoriske ordninger, der understøtter motion, sund kost og livsstil i ungdomsuddannelserne
- Der skal tilføres flere ressourcer til ungdomsuddannelserne (færre elever på holdene) således at unge med særlige behov kan tage dele af en erhvervskompetencegivende uddannelse.

4.4 Opsamling

Aktiviteterne i dette indsatsområde har skullet medvirke til at elever, der har overvejet at afbryde deres uddannelse, får støtte til at træffe den rigtige beslutning – fastholdelse i den nuværende uddannelse, evt. med fornøden støtte, eller afklaring og hjælp til at revidere deres uddannelsesplan, så de forbliver i uddannelse og foretager et nyvalg/nystart frem for at afbryde en ungdomsuddannelse.

Aktiviteter

Eksempler på aktiviteter har været:

- Nye procedurer for tidlig indgriben og forebyggelse
- Ingen udskrivning uden UU-vejledning og revideret af uddannelsesplan
- Systematiske opfølgningssamtaler & statusilkendegivelser overfor elever og forældre:
- "Fortsæt den gode indsats"-møder
- Tilbud om alternativ træningsbane eller pusterum med uddannelsesplanen sat midlertidigt på pause, herunder brug af produktionsskolen som træningsbane/pusterum/afklaring
- Opsamling af "Ikke-startere"
- Vejledningskursus for elever, der er "på vippen" og måske er i begreb med at afbryde deres uddannelse.

Erfaringer

Selv om indsatsområdet ikke har haft den største aktivitet, er der høstet en række gode erfaringer med opsamling af frafaldstruede elever. På et gymnasium har man eksperimenteret med at etablere et skriveværksted for elever, som pga. skrivevanskeligheder (1.g) kunne være i fare for frafald.

I skriveværkstedet kunne eleverne få lærerstøtte til arbejdet med skriftlige hjemmeopgaver (1.G) samt hjælp til den større skriftlige opgave i 3 G. Elever, der var bagud ift. skriftlige afleveringer blev placeret i et "lektiefængsel" med sigte på at indhente det forsømte. Skolen fremhæver i sin evaluering, at denne tilgang til opsamling har været virkningsfuld. Forsøget har skærpet skolens syn på, hvordan man med ret enkle midler kan samle elever op, der står på kanten af et afbrud.

En handelsskole har indført en "gangvagt", dvs. en ansat med socialpædagogisk profil, der har haft til opgave at skabe kontakt til elever, der kom for sent til undervisningen, eller som skabte problemer ved at have en meget støjende og forstyrrende adfærd. Skolens evaluering viste, at en sådan ordning bidrog positivt til arbejdsklimaet ved at have en beroligende virkning på de mere urolige elementer blandt eleverne.

Med et forbedret arbejds- og indlæringsklima blev frafaldet også reduceret.

På en landbrugsskole har man gennemført et projekt, hvor eleverne i deres praktikperioder har fået tilbudt muligheden for at mødes og udveksle erfaringer med praktikken. Eleverne kan ofte føle sig meget alene, når de er i praktik, og ordningen har bidraget positivt til at reducere denne oplevelse hos eleverne – med et positivt resultat for gennemførelsen til følge.

Etableringen af en "Studiecafé" har vist sig at være en effektiv vej til opsamling af potentielle drop-outs i VUC-systemet. Studiecafeen fungerer på den måde, at kursisterne kan samles og hygge sig i en faglig atmosfære, få lektiehjælp, og i det hele taget få den opbakning, der gør at man overvinder modstand og evt. tanker om ophør. Skolen har kunnet konstatere, at man har fået en højere gennemførelsesprocent, og har besluttet at udvide ordningen med deltagelse af læsevejledere.

I et andet VUC-projekt, "Helle", er der arbejdet med at opsamle elever, der er droppet ud af anden

uddannelse. Projektets ide har været at tilbyde eleverne en individuel screening samt en bearbejdning af deres erfaringer med at lære – begge dele med sigte på at kunne tilbyde den faglige og vejledningsmæssige (i samarbejde med UU) støtte, der kan få eleverne tilbage på uddannelsessporet.

Evalueringen viser, at indsatsen har virket meget positivt. Når man inddrager lærere med socialpædagogisk erfaring og i øvrigt etablerer et tæt samarbejde mellem lærere, vejledere og administrative medarbejdere omkring indsatsen, kan det i vid udstrækning lade sig gøre at samle elever op, der ellers ville være på vej ud af uddannelsessystemet.

Flere skoler har arbejdet med faste trivsels- eller motivationssamtaler (coaching) med eleverne – og dette med gode resultater. Når man tidligt får sat fokus på elevens trivsel i skolemiljøet bidrager det til at evt. problemer kan tages i opløbet og – viser tallene – at flere elever fastholdes i uddannelse.

I andre varianter har samtalerne karakter af faglig sparring. Elever, der har svage faglige standpunkter, tilbydes faglige sparringssamtaler efter behov. Også denne indsats har vist sig at være virksom og have en positiv effekt på gennemførelsen.

Endelig kan det nævnes, at summercamp-formen har vist sig at være en god måde at fastholde elever på. Flere skoler har arbejdet med at afholde summercamps, hvor elever der står fremmede overfor de kommende udfordringer på ungdomsuddannelserne får mulighed for at mødes i uformelle rammer i ugen før skolestart. I nogle tilfælde har summercampen været krydret med studiebesøg i andre byer; i andre tilfælde har man tilbudt eleverne personlig coaching som led i summercampen.

Når skolerne vurderer udbyttet er der enighed om, at summercamps er en god model, der bidrager til at lægge et godt socialt fundament for de kommende elever.

Aktiviteterne i dette indsatsområde er kendetegnet ved at være gennemført af enkeltinstitutioner – det har vist sig vanskeligt at realisere projekter på tværs af institutioner omkring opsamlingsaktiviteter.

Anbefalinger fra partnerne mht. opsamling

- Sørg for, at eleverne får et solidt fodfæste fra starten af uddannelsen, så bliver opsamling overflødig!
- Brug "Helle"-modeller, hvor elever, der er droppet ud af anden uddannelse, kan få et skræddersyet tilbud om at vende tilbage til uddannelse
- Brug lærere, der kan og vil rumme målgruppen af sårbare unge voksne (har socialpædagogisk erfaring) og inddrag administrative vejledningspersoner, der er synlige og let tilgængelige
- Sørg for et tæt samarbejde mellem alle aktører: lærere, vejledere, UU og socialrådgivere.

Anbefalinger fra partnerne til det politiske system

- Gør det muligt at ansætte et socialpædagogisk personale i ungdomsuddannelserne, der kan

arbejde med opsamling

- Afsæt ressourcer til tæt opfølgning på elever, der dropper ud af uddannelse og sørg for helhedsorienterede tilbud til unge med barrierer ift. uddannelse
- Gør det muligt for EUD-elever at mødes, når de er i praktik.

4.5 IT og læringsrum

Aktiviteterne i dette indsatsområde har taget sigte på at udnytte fordelene i, at elektronisk kommunikation og formidling er en væsentlig del af elevernes dagligdag.

I aktiviteterne inddrages elevernes elektroniske kommunikationsmidler som fx mobiltelefoner og bærbare PC'er på en aktiv måde i undervisningen og i kommunikationen mellem elev og underviser – med henblik på at styrke elevernes engagement og gennemførelse.

Aktiviteter

Eksempler på aktiviteter i dette indsatsområde har været:

- Lektiehjælp via IT
- Multimediefremstilling som alternativ til skriftlig fremstilling på 10. klasse og HG
- Lettere tilgang til læring gennem PC-læsning
- Mobil læring

Erfaringer

Antallet af projekter i dette indsatsområde har været forholdsvis begrænset, men der tegner sig et billede af at det er lykkedes at skabe erfaringer med IT-redskaber, der kan være motivationsfremmende og dermed bidrage til at fastholde elever i uddannelse.

I et projekt har en handelsskole arbejdet med at udvikle en digital "skrive-metro", der kan bruges af lærerne til at støtte eleverne i træningen af skrivefærdigheder. "Metroen" fungerer på den måde, at eleverne kan tilgå en hjemmeside, hvor der er indlagt læringsressourcer om forskellige sider af skriveprocessen, og dermed få en let tilgængelig støtte i arbejdet med skriftlige opgaver. Skolens vision er, at et sådant redskab kan lægges til grund for undervisning på mange områder, og at den med tiden bliver det faste fundament under al træning i skriftlig fremstilling. Andre projekter har vist, at brugen af IT i undervisningen kan have en positiv indflydelse på elevens motivation. I en HF-klasse har lærerne eksperimenteret med at anvende Facebook, blogs, produktion af podcasts, online-tests, elektroniske undervisningsmaterialer og konkluderer, at det styrker elevernes motivation for undervisningen.

I en anden sammenhæng har man på AVU-niveau arbejdet med at inddrage mobiltelefoner i undervisningen. Eleverne skulle – med afsæt i læsning af en novelle – producere en lille film, der skulle uploades på en fælles platform. Projektet viste, at eleverne var meget engagerede i at bruge IT-teknolo-

logien kreativt, men også at man som underviser skal have rigtig godt styr på teknikken. I et projekt på VUC har man haft gode erfaringer med at tilbyde kompenserende undervisning i form af læring via oplæsning fra PC (syntetisk stemme PC-Ord). Indsatsen er evalueret positivt, men man understreger, at det har været en ganske stor udfordring at organisere dette, men holdt op imod at kursisterne har fået en god hjælp til lektielæsningen, vurderer man at indsatsen har givet et godt udbytte som helhed betragtet.

En handelsskole har i et større projekt arbejdet med at anvende I-pads som platform for undervisningen og har i den sammenhæng udviklet en model for, hvordan man i tværgående projekter kan udnytte de potentialer, der er i de nye digitale redskaber. Projektet evalueres som værende meget givende.

I SOSU-systemet har en skole arbejdet med en lektieportal til eleverne, hvor de har kunnet hente faglig inspiration, organisere gensidig læring og modtage undervisning via Smart Board. Ideen med projektet har været at en udvidet brug af de digitale medier især kan stimulere drengene/de unge mænd og dermed fastholde dem i uddannelse. Et andet vigtigt aspekt har været at kunne fremme læringen uden for klasserummet – til gavn for såvel ressourcestærke elever, der kan få extra viden tilført, som de ressource svage elever, der kan få undervisning gentaget.

Evalueringen af projektet har vist at have positive effekter på elevernes motivation og fastholdelse. Muligheden for at følge undervisning uden for skolens rum, samt de styrkede muligheder for repetition og lektielæsning, har betydet et større fagligt engagement for flere elever. Skolen har således også valgt at videreføre projektet efter HOLD FAST-perioden.

Anbefalinger fra partnerne mht. IT og læringsrum

- Sørg for at have et klart pædagogisk mål med anvendelse af IT
- Anvend kun IT, hvor det giver mening
- Pas på faldgruber: der kan være meget spildtid forbundet med IT-anvendelse, fordi eleverne mangler disciplin og ofte blot surfer rundt
- Opbyg en egentlig IT-kultur på skolen
- Vær opmærksom på at IT-anvendelse kræver meget forberedelse.

Anbefalinger fra partnerne til det politiske system

- Der skal forskes i, hvordan IT kan understøtte læring i ungdomsuddannelserne
- Afsæt de nødvendige midler til støtte for udsatte grupper – kompenserende undervisning mv.
- Gør IT-anvendelse til en obligatorisk del af læreruddannelsen
- Sæt flere forsøg i gang, hvor der eksperimenteres med IT i undervisningen.

4.6 Flere praktikpladser

Indsatsområdet har haft fokus på praktisk hjælp til at skaffe praktikpladser til udvalgte målgrupper. Aktiviteterne har taget sigte på at give direkte individuel støtte til unge i forbindelse med at finde, opsøge og komme i betragtning til en praktikplads inden for erhvervsuddannelserne. Målgruppen for denne indsats er en voksende gruppe af erhvervsskoleelever, der vurderes ikke af egen drift vil kunne få en praktikplads.

Det drejer sig primært om elever i grundforløb, der vurderes at have en meget ringe chance for selv at skaffe sig en praktikplads, eller elever i skolepraktik, som har behov for en særlig håndholdt indsats for at "sælge" sig selv overfor en praktikplads. Eleverne spottes/forhåndsidentificeres typisk i et samarbejde mellem UU og erhvervsskolen.

Aktiviteter

I projektperioden har der været udfoldet en række aktiviteter:

- "Håndholdt" hjælp til at finde en konkret praktikplads og indgå en praktikaftale
- Introduktion, opfølgning og hjælp til forståelse og afstemning af gensidige forventninger
- Etablering af relevant specialpædagogisk hjælp i praktikken under hovedforløbet
- Afklaring af procedurer for tilknytning af kommunal støtte til EUD-elever i hovedforløb via Serviceloven eller Lov om Aktiv Beskæftigelse: Hvad skal praktiksteder gøre, når der konstateres et støttebehov?

Erfaringer

Erfaringerne fra dette indsatsområde, der i omfang hører til de mindre i HOLD FAST, har vist, at der er perspektiv i at gøre en ekstra indsats for at fremskaffe praktikpladser og at det har god effekt fx at yde specialpædagogisk bistand til elever i praktik i f. m. hovedforløbet på erhvervsuddannelserne. I et projekt på en produktionsskole har der således været eksperimenteret med at lade medarbejder yde en ekstraordinær indsats for at opsøge praktikpladser i lokalområdet. Resultatet af dette arbejde var ganske lovende. Medarbejderen aflagde 48 virksomheder besøg i løbet af projektperioden og ud af disse 48 virksomheder tilkendegav de 46 interesse i at etablere praktik for produktionsskoleelever. Den konkrete arbejdsmetode var, at medarbejderen tog den pågældende elev med på besøg på virksomheden og introducerede denne for mester eller virksomhedsejer.

Da projektet var slut, kunne man på produktionsskolen konstatere, at der var etableret 14 egentlige praktikforløb, hvoraf 5 af disse førte til etablering af ordinære EUD-praktikaftaler. Projektet vurderer selv, at dette er et ganske godt udkomme, og man kan vel kun være enig i den vurdering.

I et andet projekt på samme produktionsskole har man arbejdet med at indføre en ordning med bedre afklaring til praktik, faste praktiksamtaler og opfølgning på såvel elev- som virksomhedsside. Også her kan man konkludere, at en sådan ordning kan anbefales at indarbejdes på andre skoler.

Systematikken og opfølgningen styrker indsigten i, hvordan det går eleven på praktikstedet, og gør det muligt at handle hurtigt, hvis der opstår problemer.

På en handelsskole har man arbejdet systematisk med at træne eleverne i at søge praktikpladser. Gennem kurser og videooptagelser er eleverne blevet bevidstgjorte om deres kropssprog og de signaler, de sender – som forberedelse til at søge praktikpladser. Erfaringerne har været positive, viser evalueringen. Tilsvarende har en erhvervsskole arbejdet med at klargøre især de svage elever til praktik ved at involvere skolens praktikpladskonsulent i træningen af eleverne til at indgå i samtaler om praktikpladser, kontaktskabelse til virksomheder og besøg på samme. Indsatsen blev vurderet som gunstig, men blev med tiden udvidet til at omfatte hele klasser – og ikke kun de svage elever.

Et UU-center har gennemført et projekt, hvor ideen har været at samarbejde med den lokale superliga-klub med henblik på at fremskaffe praktikpladser blandt klubbens sponsorer. Evalueringen viser, at indsatsen vurderes som en indsats der åbner mange døre hos virksomhederne, og UU har efter projektets afslutning besluttet at videreføre aktiviteten.

Anbefalinger fra partnerne mht. flere praktikpladser

- Brug rollespil til træning af elevernes kompetencer i praktikpladssøgning
- Lad eleverne arbejde med skriftlige ansøgninger til praktikstedet
- Brug ”profilerede” samarbejdspartnere som sportsaktører til at fremskaffe praktikpladser.

Anbefalinger fra partnerne til det politiske system

- Afsæt midler til en udvidet individuel praktikpladshjælp på produktionsskoler og erhvervsskoler.

5. Sammenfatning

Evalueringerne af de seks indsatsområder har vist, at HOLD FAST-projektet har bidraget med nytænkning, praksisudvikling og erfaringsbaserede anbefalinger i meget stort omfang.

Især de tre ”store” indsatsområder: Fast mentor, indslusning og intro har vist sig at være indsatsområder, hvor de gennemførte projekter substantielt har kunnet bidrage til, at de mange medvirkende institutioner har fået lejlighed til at udvikle nye indsatser og reflektere over deres anvendelighed.

Af evalueringerne fremgår det, at disse indsatser i stor udstrækning kan videreføres i ordinær drift i skolernes og UU's fremtidige virke, hvilket må siges at være en klar indikator for, at HOLD FAST-projektet har sat sig – formentlig – varige spor.

I de tre mindre indsatsområder – Opsamling, IT og læringsrum samt Flere praktikpladser har omfanget af projekter været betydeligt mindre, men ikke desto mindre er der også her genereret vigtige erfaringer med, hvordan disse områder kan bidrage til fastholdelse af elever. Samlet set, viser evalueringerne fra de mange del-projekter, at HOLD FAST-projektet som helhed kun kan betegnes som succesfuldt, og det endda i meget stor grad.

Projekterne repræsenterer en stor rigdom af erfaringer med indsatser for øget fastholdelse, og har undervejs løftet et stort formidlingsarbejde for at brede disse erfaringer ud via konferencer, temamøder og hjemmeside. Det må således konkluderes, at HOLD FAST-projektet som helhed betraget har nået sine målsætninger, hvad angår ambitionen om at udvikle nye praksisformer, der kan virke fastholdende.

6. Projektets organisering og ledelse

Med henblik på at evaluere projektets organisering og ledelse er der gennemført interviews med repræsentanter på forskellige niveauer i projektet.

Det drejer sig om:

- Interview med repræsentanter for projektets styregruppe
- Interviews med to leadpartnere
- Interview med projektkoordinatorer
- Interview med projektets administrative medarbejdere

I det følgende præsenteres de synspunkter, der er fremkommet i disse interviews i tematisk form, idet fokus er på at uddrage den læring, der evt. kan komme efterfølgende projekter til gode.

Projektets organisering og ledelse

En af de store udfordringer, men også en af de store styrker i projektet har – dette er styregruppens synspunkt - været den grundlæggende organisatoriske model. Det har været et unikt projekt, omfattende mere end 200 partnere, og man må sige det er lykkedes over al måde for projektholderen at etablere og drive en model, hvor så mange partnere er involveret og er aktive. At dette har kunnet lade sig gøre, må man betegne som et fantastisk resultat.

På den anden side har den valgte organisatoriske model også betydet, at projektet har kunnet opleves som værende administrativt tungt. Med de mange led i projekthierarkiet (styregruppe, leadpartnere, lokale styregruppe, projektkoordinatorer og partnere) kan det være svært at skabe forbindelseslinjer helt ud i alle hjørner af projektet.

Styregruppen har ikke ønsket at styre de enkelte aktiviteter i konsortierne – dette har været overladt til projektkoordinatorerne, der har klaret denne opgave særdeles godt. De mange styringslag har naturligvis betydet, at projektet har haft en del administrative udgifter, men dette må man nok betegne som helt uomgængeligt, når man driver et projekt af denne størrelsesorden.

Konsortiekonstruktionen har fungeret tilfredsstillende – og har langt hen ad vejen hvilet på kendte skole – eller institutionssamarbejder. Den har samtidig været en måde at sikre en fornuftig videndeling på, idet der har været lagt op til at man i konsortierne kunne enes om nogle fælles indsatser.

Projektets administrative forvaltning har fungeret særdeles godt og stabilt og har fået rosede ord med på vejen af EU's revision, hvilket fortæller alt om kvaliteten i dette arbejde.

Projektkoordinatorerne giver i interviewet udtryk for, at projektets organisationsstruktur har været for vanskelig. Leadpartner-niveaet er – efter projektkoordinatorernes vurdering – et indskudt led, som ikke fungerer optimalt. Leadpartnernes arbejde med HOLD FAST er ofte en ekstra opgave udover deres daglige arbejde, hvilket kan skabe problemer. Når dertil kommer, at flere leadpartnere ikke har projektledelseserfaring, kan det betyde at der ikke skabes den nødvendige fremdrift.

Den optimale model ville – ifølge projektkoordinatorerne – være, at de fuldtidsansatte koordinatore i HOLD FAST havde den direkte adgang til sparring med partnerne. En sådan flad struktur ville på mange måder kvalificere arbejdsprocesserne i et projekt som dette, fordi koordinatorene ville få nem og direkte kontakt med partnerne. Man ville fint kunne opretholde en lokal konsortiestruktur i en sådan organisering, fordi konsortierne er en logisk model for at opdele projektets geografi og skabe samarbejde. Leadpartner-niveauet skulle i så fald alene fungere som et administrativt led, og ikke have bestemmende indflydelse på projektudformning mv.

Konsortierne har – ifølge projektkoordinatorerne – geografisk set fungeret godt, men der kan spores en klar forskel i, hvordan man har samarbejdet inden for konsortierne. I nogle konsortier har man haft tradition for et udpræget samarbejde i forvejen, og det har smittet af på HOLD FAST. I andre konsortier har dette ikke været tilfældet og man har skullet opdyrke et samarbejde fra grunden af.

I nogle af konsortierne er det lykkedes at skabe større, tværgående projekter, nok begrundet i at man her i forvejen har en samarbejds tradition. Resultatet af de tværinstitutionelle samarbejder har dog ikke i alle tilfælde givet et egentligt samarbejde på tværs, men har mere ført til etablering af parallelle projekter. I de øvrige områder har tendensen været, at man har etableret mindre projekter, af og til fordi det angiveligt har været svært for en enkelt institution at tage teten til bredere samarbejder og fordi de enkelte institutioner har haft ønske om at prøve helt specifikke ting af.

Der hvor tingene har fungeret bedst, er de steder hvor leadpartnerne har kunnet tage stilling til ansøgninger UDEN forudgående accept fra en lokal styregruppe. Når ansøgninger har skullet rundt om en lokal styregruppe, har det ofte forhalet processen, fordi så mange interesser er kommet i spil der. Dette har betydet, at processerne dels er blevet langsomme, dels at der har kunnet opstå misforståelser om, hvad det var muligt at arbejde med i regi af HOLD FAST – misforståelser som projektkoordinatorerne så har måttet korrigere senere.

Projektkoordinator-rolle har som sådan været en blanding af koordination, inspiration og ”linjevogtning”, der har skullet holde styr på om de udstukne retningslinjer er blevet overholdt. Især i starten af projektet var usikkerheden om grundlaget stor, og projektkoordinatorerne måtte ganske ofte i dialog med partnerne mht. afklaring af målsætninger mv.

Måske burde man – mener projektkoordinatorerne – have suppleret koordinatorfunktionen med en administrativ person ”på landevejen”. En person der har til opgave at besøge de administrative personer, der står for dokumentationen lokalt hos den enkelte partner. Nødvendigheden af at have en administrativ servicefunktion, der friholder lærerne fra den administrative byrde, er ikke lykkedes alle steder, og det har nogle steder haft konsekvenser for aktiviteterne. Der er eksempler på aktiviteter, der er lukket ned, fordi der ikke var den nødvendige administrative back-up. Der har været en del administrative opgaver og udfordringer, som koordinatorene har skullet løfte samtidig med at de har skullet klare den indholdsmæssige sparring.

En leadpartner gav i interviewet udtryk for, at HOLD FAST har været og er et meget velorganiseret og velstyret projekt, hvor projektledelsen virkelig har vidst, hvor den ville hen med projektet.

Selve projektideen med de seks indsatsområder har – ifølge leadpartneren – været en konstruktion, der har været god at arbejde med. Indtrykket er, at der er skabt mange gode resultater i de enkelte projekter, men at de enkelte bevillinger måske i nogle tilfælde har været for små til at give den helt afgørende effekt.

Projektets grundlæggende konstruktion kan, mener leadpartneren, diskuteres. Måske er konsortierne blevet lidt for store, og nogle er blevet bragt sammen, som måske ikke skulle have været bragt sammen. På den anden side, er de enkelte projekter nok ofte blevet for små til rigtigt at få gennemslagskraft. Lidt større projekter ville have været at fortrække.

De lokale styregrupper har grundlæggende set fungeret godt og engageret, men man har som leadpartner kunnet miste tråden lidt, fordi der var så mange aktiviteter at få samling på. Måske spores der også en tendens til lokal fordelingskamp – i stedet for at se på gode projekter, har man måske mere set på hvad de enkelte byer kunne få ud af det.

En anden leadpartner gav i interviewet udtryk for, at man gennem hele projektet har bestræbt sig på at lægge meget selvstændighed og ansvar ud til projektpartnerne, samtidig med at man ift. styregruppen har haft et godt samarbejde om, hvilke projekter, der skulle fremmes.

Den primære kontakt har – for denne leadpartner - været til den lokale styregruppe – kontakten ud til leddene længere ude har været på det administrative tovholderniveau. Desuden har der været meget lidt kontakt med den overordnede styregruppe.

Samarbejdet med konsortiets styregruppe har – ifølge denne leadpartner - fungeret fint, og har skabt grundlag for et godt lokalt samarbejde.

Intentionen var oprindeligt at etablere fælles projekter mellem de deltagende byers uddannelsesinstitutioner, der kunne løfte indsatserne, men dette lykkedes ikke i særlig stor udstrækning. På den anden side har erfaringsudveklingen i regi af projektet betydet, at lokalområderne har lært meget om hinandens måde at gøre tingene på – og det har været en klar styrke.

Problemet ligger måske i hvem der blev bedt om at gå i konsortier sammen – det var ikke helt frivilligt og det har nok skabt visse problemer.

Projektets administrative medarbejdere gav i interviewet udtryk for, at projektets set-up ikke har været hensigtsmæssigt. Der burde have været flere ressourcer til projektkoordination – gerne fire personer til at varetage dette på fuldtidsbasis i stedet for leadpartnerne. Nu har der været tale om at leadpartnere, der har haft andre arbejdsopgaver ved siden af, har skullet klare ganske store udfordringer og det har ikke fungeret optimalt.

Udbytte

Vurderingen af hvilket udbytte de enkelte projekter har givet, vil – ifølge styregruppen - være forskellig fra by til by og afhængigt af, hvad der opleves som vigtigt at fremme læringsmæssigt i det enkelte lokalområde.

Indsatsområderne har varieret meget i henseende til aktivitetsniveau. ”Flere praktikpladser” og ”IT og læringsrum” har været meget små aktivitetsområder, mens mentorprojekter, introduktion og indslusning har fyldt ganske meget i det samlede billede.

Mentorprojekter var der meget politisk fokus på, da projektet startede op, og det har også vist sig at være et frugtbar indsatsområde. Indsatserne i dette område har virkelig rykket og sat sig varige spor – bl.a. i form af at UU nu er til stede på mange skoler – i mange varierende aftaleformer.

Den anden del der vejer tungt er intro og indslusning, mens IT ikke har fået noget særligt omfang i den samlede portefølje af projekter. Nok fordi IT som sådan ikke primært er et ”fastholdelsesværktøj”, men mere et pædagogisk redskab der, hvis det anvendes hensigtsmæssigt, kan gøre undervisningen mere spændende og derigennem have en fastholdelseeffekt.

”Morgenmadsprojekterne” er et godt eksempel på, at man med enkle midler kan nå langt. Når man giver tilbuddet, skal det imidlertid kobles med at læreren er til stede og er sammen med eleverne, ellers virker det ikke fastholdende, men blot som noget der generelt gør eleverne mere indlæringsparate. Introduktionsaktiviteterne med inddragelse af forældre er et andet eksempel på vellykkede projekter, ligesom praktikformidlingsprojekterne har givet gode resultater.

Projektkoordinatorerne gav i interviewet udtryk for, at de seks indsatsområder grundlæggende set har fungeret godt og skabt gode resultater. Måske har antallet af indsatsområder været for stort – under alle omstændigheder har der været mest fokus på tre: mentorstøtte, indslusning og introduktion, som jo er nok er de tre områder der har størst affinitet til fastholdelsesmålsætningen. Opsamling skulle jo gerne være undtagelsen.

Praktikpladsindsatsen har angiveligt været svært for skolerne at håndtere – nok begrundet i at man i forvejen har LOP-konsulenter o.a. der arbejder med dette, og derfor måske har vanskeligt ved at gå nye veje i arbejdet med at fremskaffe praktikpladser.

Enkelte projekter har dog vist sig succesfulde: et UU-projekt i Herning, hvor fodboldklubben var involveret og en produktionsskolelærer, der var frikøbt til at opsøge virksomheder med det formål at skaffe praktik- og lærepladser til de unge på produktionsskolen.

Der er eksempler på at en række erhvervsskoler har etableret projekter, der har været ganske succesfulde: værkstedsbaseret lektiecafeer, skrivesteder, praktik-relationer i tandteknikeruddannelsen. Især lektiecafeer på erhvervsskolerne synes at være et lovende indsatsfelt, hvor man kan arbejde med – individuelt og fleksibelt – at tilføre eleverne de kompetencer, de måtte mangle i et bestemt

fagområde.

Modellen forekommer at være perspektivrig mht. at supplere kompetencer op hos elever, der af forskellige årsager har en "manko" og burde nok anbefales som et kommende obligatorisk arbejdsfelt på erhvervsskolerne.

Indsatsområdet introducerende aktiviteter har – ifølge projektkoordinatorerne - vist, hvordan man med ret enkle midler kan skabe et bedre fundament for elever, når de påbegynder deres uddannelse. Introdage hvor eleverne oplever miljøet før uddannelsesstart er effektivt og HOLD FAST har udviklet en bred vifte af tilgange, der kan inspirere til en fortsat udvikling af dette. Inddragelse af folkeskolelærere og forældre i introduktionsfasen til erhvervsuddannelse ser også ud til at virke godt.

Det centrale er at skabe et fagligt og socialt fodfæste for eleverne, der gør, at de er klar til ungdomsuddannelse, og at vi som professionelle konstant er opmærksomme på deres trivsel.

Der har – som projektkoordinatorerne ser det - været mange succesfulde projekter, og det er lovende at hovedparten af projekterne ser ud til at blive videreført efter HOLD FAST.

Leadpartnerne vurderer, at der er opnået et godt udbytte. Der er afprøvet mange aktiviteter og skabt mange gode erfaringer med fastholdelse, som også giver en effekt på længere sigt.

Leadpartnerne fremhæver især kontaktlærer-ordningen på enkeltfags-HF som værende effektiv til at fastholde kursister. Ligeledes fremhæves "skole-mor"-ordningen i VUC-regi samt projekter om læring og bevægelse på tekniske skoler, læsevejledningsforløb og introforløb.

Tilsvarende har mentorprojekterne - ifølge leadpartnerne - været med til at give gode resultater. Disse mentor-projekter er flere steder videreført med en aftale med UU om at stille mentorer til rådighed.

It-projekterne fylder meget lidt i den samlede projektportefølje, men der har været et godt Ipad-projekt, der har givet gode funktionelle og anvendelsesorienterede erfaringer. Tilsvarende har der kun været få praktikplads-projekter.

Projekternes succes afhænger meget af de personer, der står bag – hvis personerne brænder for det, kan det bære langt. Ildsjæle skal der til, men man skal så også kunne det administrative. Man skal kunne balancere systemkravene overfor det faglige engagement – her har vi som leadpartnere skullet være buffere mellem disse to poler.

Effekter på den lange bane

Den største effekt af HOLD FAST er – ifølge styregruppen - de skolesamarbejder, der er udviklet i løbet af projektet. Det har en enorm effekt, at skoler tvinges til at arbejde sammen og dele erfaringer og resultater. Man ser det meget klart på mentorfeltet, hvor der er flere eksempler på etablering af mentorordninger på tværs af institutioner.

Samarbejdet har også synliggjort sig i indslusningsprojekterne, hvor folkeskoler og ungdomsuddannelser har været fælles om at etablere gode indslusningsforløb til ungdomsuddannelserne. Som afledt effekt af projektet kan man sige, at UU'erne har brugt projektet til at lære at koordinere mellem skoler og styre mentorordninger. UU har således udfoldet en yderligere dimension i medførelse af HOLD FAST. Fra at være et 1-1-samarbejde mellem UU og ungdomsuddannelsesinstitutionerne, er det nu løftet op på et mere generaliseret plan.

Det er værd at fremhæve, at Odense Kommune har etableret et uddannelsessamarbejde som en direkte udløber af HOLD FAST, og hvor HOLD FAST også har bidraget med en medarbejder. I Ringkøbing Fjord-området har man startet en fælles mentorordning op, hvor alle erhvervsskoler og UU'er er gået sammen om en fælles mentor på erhvervsskoleområdet. Det samme gælder for det gymnasiale område flere steder i de to regioner.

I Vejle har Jobcenteret – med inspiration fra HOLD FAST - ansat fem fuldtidsmentorer, der arbejder på denne måde. I Kolding har man udviklet en fælles model for mentoring, der afløser de hidtidige mere spredte indsatser. Også dette må betragtes som en udløber af HOLD FAST. Mentoren følger eleven, når eleven skifter skole, hvilket giver en langt mere sammenhængende indsats.

Skolerne har generelt lært hinanden bedre at kende og har fået et fælles udbytte af de mange projekter. Der er bygget stærke netværk op mellem skolerne i konsortiet, der sørger for at den enkelte unge kan komme videre, hvis der er frafald.

Ligeledes kan man konstatere, at HOLD FAST har betydet, at flere skoler har ”lært” at se hinanden som samarbejdspartnere, og ikke som konkurrenter.

Når man skræller alt af, har vi fået et godt signalement af, hvad der virkelig betyder noget for udviklingen af undervisningen og dermed fastholdelsen. Den lærer, der møder kursisterne hvor de er, og sætter rammer op, og arbejder engageret. De fællesskabsorienterede aktiviteter er vigtige at for kunne etablere miljøer der fastholder – især på EUD, hvor man ikke er samlet på hold i samme udstrækning som andre uddannelsessammenhænge.

Ifølge projektkoordinatorerne er en af de største landvindinger ved HOLD FAST ligeledes, at det har udviklet samarbejdet mellem UU og skolerne og givet den erkendelse at man er sammen om en fælles opgave, nemlig at sikre at de unge gennemfører den rigtige uddannelse. Udviklingen og cementeringen af det lokale samspil om at løfte denne opgave, må betragtes som et meget vigtigt resultat i HOLD FAST.

En direkte udløber af HOLD FAST har således været, at man har set opkomsten af en model med vejledere fra UU, der passer hver deres indgang på erhvervsskolen – dette er et synligt resultat af HOLD FAST-erfaringerne. Ordningen muliggør en hurtig og målrettet indsats, når fx en elev på grundforløbet er i risiko for frafald, idet vejlederen hurtigt kan reagere og trække på vejledningsfagligheden i UU-systemet.

Men tilbage står, at der stadig internt på skolerne er et stort arbejde at gøre med at få de professionelle til at spille sammen om fastholdelsesopgaven. Det er klart en ledelsesopgave at sikre, at dette sker struktureret.

Erfaringsdeling

Styregruppens vurdering er, at man på det formidlingsmæssige plan har gennemført nogle meget vellykkede konferencer, der effektivt har bidraget til projektets erfaringsformidling, ligesom projektets hjemmeside har bidraget til at projektets resultater er blevet formidlet og drøftet i stor skala.

Oplevelsen har været, at konferencerne har bidraget godt til at man på tværs af de lokale og regionale grænser, har lært af projektets erfaringer. Der er blevet formidlet mange spændende projekterfaringer, og deltagerne har evalueret konferencerne positivt. Det har været vigtigt for konferencernes succes, at det har været de aktive partnere/projektmedarbejdere, der har kunnet erfaringsudveksle på konferencerne.

Selv om hovedparten af projekterne har været enkeltstående projekter, betyder det ikke at erfaringsudvekslingen omkring og inspirationen fra projekterne har været begrænset. Undervejs i HOLD FAST-projektets levetid er der tværtimod skabt en lang række formelle og uformelle netværk, der har bidraget til, at kendskabet til de enkelte projekters idegrundlag og erfaringer er blevet formidlet ganske effektivt.

Projektkoordinatorer og leadpartnere deler denne vurdering.

De administrative udfordringer

Fra flere sider er det blevet påpeget, at HOLD FAST har været et meget administrativt tungt projekt. Styregruppen gav i interviewet udtryk for, at de beklagelser, der har været omkring det administrative apparat i HOLD FAST, for så vidt har været ubegrundede, da man jo nødvendigvis må kræve en omhyggelig registrering af alle aktiviteter – det er vilkårene.

Der har været brugt mange ressourcer på den administrative side, og projektet har været begunstiget af at have dygtige – og ikke mindst stabile – folk ansat. Det har været erfarne administratorer, der har skullet samarbejde med leadpartnere i konsortierne, og dette har fungeret ganske udmærket.

Økonomistyringen har ikke været let i projektet. Det har været vanskeligt at få overblik over ”ledige”

midler og kunne træffe beslutninger om evt. at sætte nye projekter i gang. Set i bakspejlet burde projektet nok have betjent sig af nogle skarpere deadlines for timeindberetninger, hvilket kunne have givet mulighed for et bedre overblik over ressourceforbrug i projektet.

Måske burde styregruppen have givet en melding om, at det er OK at overbudgettere, men dette kan jo også være risikabelt.

En leadpartner gav udtryk for, at overblikket på konsortieniveau har været svært at få. De ti konsortier har haft hver deres sum penge at arbejde med, til fordeling blandt ansøgere, men det har været meget vanskeligt at gennemskue hvordan ressourcerne er blevet forbrugt, fordi det pga. af de administrative rutiner i projektet ikke har været muligt at tilvejebringe overblik over forbruget i de enkelte projekter. Dette har haft den konsekvens, at man som leadpartner har kunnet komme i den situation, at man enten har bevilget for lidt eller for meget, fordi man ikke kender det evt. tilbageløb, der kan være fra projekter, der returnerer penge eller forbruger mindre end planlagt.

Dette har skabt en økonomisk usikkerhed, som er meget svær at håndtere. Havde man kendt til disse vilkår fra starten, kunne man have indrettet sig på det, men der er gået lang tid inden det blev erkendt som problem.

Herudover betoner leadpartneren, at partnerne ofte har haft problemer med dokumentationsdelen – det har været meget vanskeligt at skaffe mødeprotokoller med underskrifter mv. Her burde man nok have arbejdet med nogle klarere udmeldinger og strammere procedurer, men problemstillingen var vanskelig at forudse.

Reelt set har projektet været simpelt at administrere, men i praksis har mange lærere haft svært ved at få diverse administrative rutiner til at fungere, da lærere ikke har en skriftlig dokumentationskultur, og så opstår problemerne. Nogle projektholdere har helt opgivet projekter, fordi de fandt, at de blev for tunge at administrere.

Projektkoordinatorernes vurdering er, at lærerne helst skal frigøres fra de administrative opgaver i projektet, så de får mulighed for at fokusere på fastholdelsesarbejdet, dvs. der skal knyttes administrative medarbejdere til partnerne. Dette har også været tilfældet på langt de fleste skoler, men i flere tilfælde har de administrative ressourcer ikke været tilstrækkelige.

Hvis et sådant administrativt netværk blev suppleret med en central administrativ tovholder, havde vi nok den optimale model for et projekt af denne kaliber. Vi har anvendt bistand fra Campus Vejle og det har fungeret rigtig godt. Set i bakspejlet var der nok behov for en fuldtidsansat her.

De steder, hvor tingene har fungeret bedst, er – ifølge de administrative medarbejdere – der hvor en administrativ medarbejder har fået til opgave at rykke lærerne, så de sørger for aflevering af diverse dokumenter. I starten var det ret tungt at skaffe de rigtige dokumenter med de rette underskrifter (lønsedler osv.), og det blev for alvor en udfordring, da deltagerregistreringerne skulle på plads.

Selv om de administrative medarbejdere har udarbejdet en drejebog, er der alligevel opstået mange misforståelser, og man har måttet tage rigtig mange samtaler med partnere, der har været i tvivl om dette og hint. Det har ligget tungt med at få partnerne til at læse og bruge drejebogen, og det er nok ikke blevet lettere af, at den er blevet revideret mange gange.

Drejebogen er nok mest det juridiske grundlag for det hele – og måske knap så egnet til information om projektets administrative sider

Den direkte vej

Det har været en iagttagelse hos projektkoordinatorerne, at der mange steder er en tendens til at trække tingene ud i lange tilløb til indsatser og bruge tid til udvikling af noget, som egentlig er klar til direkte elevindsats allerede. Hvis man vælger en mere direkte vej til elevvendte indsatser, kan man mange steder opnå bedre resultater. Når dette har været praktiseret i HOLD FAST, har det da også vist sig at give gode resultater.

Tendensen til at ville tage lange tilløb har nok sammenhæng med skolekulturerens måde at fungere på, men der er utvivlsomt et potentiale i at kunne arbejde mere ”hands-on”, og så tage ved lære af de erfaringer, man høster.

For mange lærere er det en udfordring at skulle tænke anderledes i forhold til elever, der har vanskeligheder – man henviser måske hellere til andre fagprofessionelle end man afprøver andre måder til relatere til eleven på. Her har projektkoordinatorerne haft en opgave med at inspirere til at lærerne selv handler mere direkte.

Projektkoordinatorernes erfaring er ganske elementær, nemlig den at skolerne skal være gode til at give eleverne et indblik i og en tryghed ved det, der venter dem og sørge for at der er de rammer, der gør at de trives. I starten af et uddannelsesforløb har nye elever et meget stort behov for, at der kan skabes sociale relationer og netværk, og dette kan skolerne gøre meget for at understøtte og facilitere – det viser mange projekterfaringer.

Etableringen af den faglige basis for opstarten er lige så vigtig: tilegnelse af før-fagligt sprog, screening, lektiecafeer eller særlige klasser kan bidrage væsentligt til at eleverne får det nødvendige rygstød.

Særlige kvaliteter i HOLD FAST

En særlig kvalitet i HOLD FAST må – ifølge projektkoordinatorerne – siges at være den relativt nemme adgang til at få midler – uden de meget omfattende ansøgningsprocedurer. Præmissen har været, at man helt enkelt har skullet skitsere en ide, og så har man kunnet komme i gang. Tilsvarende har accepten af småprojekter været en styrke, der har gjort at små skoler har kunnet komme med i udviklingsarbejdet. Dette har været en klar styrke i HOLD FAST – set i modsætning til de store puljeordninger, hvor de store skoler ofte er primære aktører.

Ideen med en pulje, hvor mindre indsatser og u-bureaukratiske ansøgningsprocedurer er prioriteret, er værd at holde fast i, hvis man ønsker at en bred vifte af skoler skal aktiveres.

Et andet aspekt er gymnasiernes vilkår for at deltage i udviklingsarbejde, hvor man må sige at gymnasiernes traditionelt ikke har haft de samme betingelser for at få udviklingsmidler som erhvervsskolerne, men måske efterhånden som elevgrundlaget udvides (med mange ikke-gymnasiemindedele elever) vil opleve et stort behov for at kunne sætte ting i værk, der understøtter fastholdelsen, såfremt gymnasiernes skal fortsætte med at vækste.

Tilsvarende kunne produktionsskolerne bruge puljer med samme formål – de har ofte vanskeligt ved at håndtere de store projektansøgninger.

Det vi som projektkoordinatorer har lært her, er at det man selv tror virker, det virker også. Og det man har lyst til og engagerer sig i, virker. Sammenhængskraften og helheden på institutionen er også afgørende – hvis man kan se et fælles mål og gøre tingene ud fra en fælles tilgang, så har indsatserne en meget større tilbøjelighed til at fungere. Måske ikke overraskende, men væsentligt at slå fast.

En anden erfaring, der er vigtig at fremhæve er – ifølge projektkoordinatorerne – den, at fastholdelsesindsatser ikke skal baseres på ekstra medarbejdere, men bæres af dem der i forvejen er i systemet. I et projekt som HOLD FAST har praktikerne fået mulighed for at reflektere over, hvordan tingene kan gøres anderledes og få de ekstra ressourcer, der skal til for at planlægge dette. HOLD FAST har således været et vigtigt udviklingsrum, hvor der har kunnet skabes nye ideer til fastholdelsesinitiativer. At det er praktikerne, der udvikler og gennemfører, betyder også at indsatser kan implementeres hurtigere. Problemet med uddannelsesinstitutionerne er ofte at der er langt mellem det tænkende og handlende niveau. Det betyder, at gode initiativer kan "gå død" i sådanne kulturer, hvis ledelserne ikke formår at slå meget direkte igennem og inspirere og udveksle den viden, de får udefra, med medarbejderne, så de i fællesskab kan få det omsat til en lokal måde at arbejde anderledes på. Ledelserne er ofte optaget af det udadvendte arbejde, og har mindre fokus på de indre linjer.

Ledelserne burde have mere fokus på trivsel i institutionerne – både hos lærere og elever.

7. Afrunding

Evalueringssamtalerne med projektets forskellige aktører – styregruppe, leadpartnere, projektkoordinatorer og administrative medarbejdere – viser, at HOLD FAST set under et vurderes som et projekt, der i høj grad har levet op til sine målsætninger og skabt en meget markant udvikling af fastholdelsesindsatserne i de to regioner.

Især de tre af de seks indsatsområder vurderes som effektfulde: Fast mentor, indslusning og introduktionskurser har skabt resultater, der må forventes at kunne have effekter på lang sigt.

Flere af de udviklingstiltag, der er gjort i regi af HOLD FAST, har allerede omsat sig i nye organiseringsformer og samarbejdsstrukturer. Dette gælder ikke mindst på mentor-området, hvor HOLD FAST vurderes som værende årsagen til, at samarbejdet mellem UU og ungdomsuddannelsesinstitutionerne er løftet op på et kvalitativt højere niveau.

Opkomsten af udstationerede UU-vejledere på erhvervsuddannelserne er det synlige resultat af, at HOLD FAST har kunnet eksperimentere med mentor-modeller og udvikle nye praksisformer i samspillet mellem UU og ungdomsuddannelsesinstitutionerne.

Projektets organisatoriske side vurderes i evalueringssamtalerne som værende ret udfordrende for de forskellige aktører i projektet.

Projektets styregruppe finder, at den organisatoriske model har været velegnet til at håndtere et projekt med så stor kompleksitet og af så stort omfang, mens der fra de øvrige led peges på forbedringsmuligheder:

En af de interviewede leadpartnere anbefaler en mere klar rollebeskrivelse i fremtidige projekter. Den anden interviewede leadpartner peger på, at konsortiekonstruktionen måske har været præget af, at der var for store konsortier i spil, hvilket især har gjort leadpartner-opgaven vanskelig.

Projektkoordinatorerne finder, at projekter af denne type bør organiseres i en langt mere enkel organisationsform, hvor de ”indskudte led” i form af leadpartnere og lokale styregrupper erstattes af en direkte kommunikation fra styregruppe – over projektkoordinatorer – til partnerne.

Endelig peger projektets administrative medarbejdere på, at projektet havde stået organisatorisk stærkere, hvis projektkoordinatorerne havde fået tilført flere ressourcer – og at leadpartner-niveaet tilsvarende var blevet reduceret.

Projektets administrative side har været et omstridt tema i hele projektforsøget.

Mange partnere har oplevet HOLD FAST som et meget tungt og administrativt ikke-tidssvarende projekt, der bandt for megen tid og for mange ressourcer i nogle rutiner, der forekom uigennemskuelige.

Projektkoordinatorer og leadpartnere peger omvendt på, at partnerne ikke i tilstrækkeligt omfang har formået at tage det administrative ansvar på sig, der var klargjort fra starten, og hæfter sig ved, at formidlingen af projektets administrative arbejds gange i form af en drejebog, der konstant blev revideret, ikke var en hensigtsmæssig form.

En anden administrativ svaghed ved projektet har – ifølge leadpartnerne – været, at projektets administrative form har gjort det vanskeligt at få overblik over det reelle forbrug af midler i projekterne og dermed få grundlag for at kunne bevilge nye projekter på et sikkert fundament.

Dette synspunkt tilbagevises dog af styregruppen, der finder at problemet kan føres tilbage til en manglende inddatering af projektoplysninger.

Det unikke ved HOLD FAST

Det er et gennemgående tema i evalueringssamtalerne, at HOLD FAST vurderes som et helt unikt projekt, der har formået at skabe resultater i kraft af dets måde at virke på.

HOLD FAST har i sin grundide og praksis været et meget enkelt projekt, hvor skolerne har haft nem adgang til at kunne skabe udviklingsrum for fastholdelsesinitiativer uden de forkromede ansøgningsprocedurer. Lokale ideer har hurtigt kunne omsættes i aktiviteter, og projektet har formået at få en imponerende kreds af aktører i spil.

Dette er – ifølge flere af de interviewede – en meget vigtig pointe af hæfte sig ved. Hvis man vil skabe resultater, forudsætter det at det er det lokale engagement og de lokale ildsjæle, der skal bære indsatserne frem til succes, og dette opnår man bedst, når praktikerne hurtigt kan omsætte projektideer til konkret praksis. I mange andre sammenhænge er der lang afstand mellem ide, projektansøgning og bevilling, men dette har netop ikke været tilfældet for HOLD FAST, hvor ideerne har kunnet realiseres i en hurtigt virkende kæde.

Selv om projektkoordinatorerne peger på, at de har kunnet spore en tendens til at nogle praktikere gerne har villet tage lange tilløb til direkte elevvendte fastholdelsesindsatser (fx kurser, drøftelse og udvikling af værktøjer, der allerede var tilgængelige), er vurderingen at HOLD FAST – via sin stærke lokale forankring – har formået at sætte direkte og effektivt ind.

Dette er af uvurderlig betydning, hvis man vil bredt ud og aktivere alle de ”vækstlag” på skoler og institutioner, der har ideer til at styrke fastholdelsesindsatserne.

Interviewene afspejler også, at der ikke er udpræget enighed om, hvorvidt et projekt af HOLD FAST's kaliber bør prioritere større tværgående projekter, eller om de mindre, lokale projekter giver bedst effekt. Ideen med HOLD FAST var, at søge at etablere større, tværgående projekter, men dette har vist sig vanskeligere at realisere end først antaget. Flere af de interviewede betoner dog, at netop dette har vist sig at være en styrke i HOLD FAST, idet mange mindre skoler og lokale ideer har kunnet

kommet til udfoldelse.

Når alt kommer til alt, er dette måske af underordnet betydning, fordi projektet har været kendetegnet ved at have en meget stærk formidlingsdimension – i kraft af en velfungerende hjemmeside og nogle meget veltilrettelagte konferencer, der har kunnet sprede erfaringerne mellem partnerne på en god måde.

Fra alle sider betones det, at denne resultat- og erfaringsformidling har fungeret særdeles godt, og at de deltagende skoler derfor har haft en enestående mulighed for at lære af hinanden og skabe grundlag for samarbejde på tværs.

